

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 21 lutego 1985 r.

w sprawie ubezpieczenia ustawowego budynków oraz mienia w gospodarstwach rolnych.

Na podstawie art. 7 i w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1—4 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Dz. U. Nr 45, poz. 242) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 1. Rozporządzenie reguluje ubezpieczenie ustawowe:

- 1) budynków, mienia ruchomego, upraw zbóż oraz roślin okopowych i pastewnych, koni i bydła w wieku przydatności produkcyjnej, trzody chlewnej, z wyjątkiem prosiąt — w gospodarstwach rolnych,
- 2) budynków osób fizycznych będących właścicielami lub użytkownikami wieczystymi działek o powierzchni do 0,5 ha, zwanych dalej „działkami”, oraz mienia ruchomego tych osób pod warunkiem, że na działce znajduje się budynek podlegający ubezpieczeniu ustawowemu,

3) koni i bydła w wieku przydatności produkcyjnej oraz trzody chlewnej, z wyjątkiem prosiąt, stanowiących własność osób fizycznych — poza gospodarstwami rolnymi.

§ 2. 1. Za gospodarstwo rolne w rozumieniu rozporządzenia uważa się obszar użytków rolnych, gruntów leśnych, gruntów pod stawami oraz gruntów pod zabudowaniami związanymi z prowadzeniem tego gospodarstwa, o łącznej powierzchni przekraczającej 0,5 ha, stanowiący zorganizowaną całość gospodarczą i znajdujący się we władaniu:

- 1) osoby fizycznej będącej właścicielem lub władającym, wykazanej w ewidencji gruntów prowadzonej na podstawie odrębnych przepisów, lub zespołu rolników indywidualnych, zwanego dalej „zespołem”,
- 2) państwowego przedsiębiorstwa gospodarki rolnej i państwowego gospodarstwa rolnego, zwanych dalej „przedsiębiorstwem”,
- 3) spółdzielni produkcji rolnej oraz spółdzielni kółek rolniczych i kółka rolniczego prowadzących produkcję rolną, zwanych dalej „spółdzielnią”.

2. Za gospodarstwo rolne uważa się również dzierżawione przez osobę fizyczną lub zespół użytki rolne Państwowego Funduszu Ziemi albo użytki rolne przedsiębiorstwa lub spółdzielni, jeżeli ich obszar przekracza powierzchnię 0,5 ha.

§ 3. 1. Działalność w zakresie ubezpieczeń uregulowanych w rozporządzeniu prowadzi Państwowy Zakład Ubezpieczeń, zwany dalej „PZU”.

2. Odpowiedzialność PZU rozpoczyna się z dniem wpisania przedsiębiorstwa i spółdzielni do rejestru, a kończy z dniem likwidacji lub postawienia w stan upadłości przedsiębiorstwa albo przejścia w stan likwidacji lub ogłoszenia upadłości spółdzielni, z wyłączeniem kółek rolniczych, w odniesieniu do których odpowiedzialność kończy się z dniem ich wykreślenia z rejestru.

§ 4. PZU odpowiada za szkody powstałe wskutek następujących zdarzeń losowych:

- 1) w budynkach i mieniu ruchomym — ognia, uderzenia piorunu, powodzi, lawiny, gradu, zapadania i usuwania się ziemi, wybuchu, upadku pojazdu powietrznego, huraganu oraz nadmiernego opadu śniegu,
- 2) w koniach, bydło i trzodzie chlewnej — padnięcia lub uboju z konieczności z powodu choroby albo wypadku,
- 3) w uprawach zbóż oraz roślin okopowych i pastewnych — gradobicia, powodzi i ognia oraz zalania wskutek nadmiernych opadów atmosferycznych.

§ 5. 1. Zakresem odpowiedzialności PZU są objęte również szkody w ubezpieczonych budynkach oraz mieniu ruchomym, powstałe wskutek zaginięcia lub kradzieży dokonanej w czasie wystąpienia zdarzeń losowych objętych odpowiedzialnością, a także niezbędne koszty uprzątnięcia miejsca szkody u osób fizycznych i zespołów w granicach równowartości pieniężnej 6 q żyta, a w przedsiębiorstwach i spółdzielniach 30 q żyta.

2. Równowartość pieniężną 1 q żyta ustala się według obowiązujących w uspołecznionych jednostkach skupu cen żyta kontraktowanego, z wyłączeniem premii okresowych, dopłat i potrąceń.

§ 6. Za szkody spowodowane przez:

- 1) ogień — uważa się szkody powstałe w wyniku działania ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i rozszerzył się o własnej sile.
- 2) powódź — uważa się szkody powstałe wskutek zalania terenu w wyniku podniesienia się wody w korytach wód płynących lub stojących oraz w wyniku nadmiernych opadów atmosferycznych, a także wskutek spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i falistych,
- 3) lawinę — uważa się szkody powstałe wskutek gwałtownego zsuwania się lub staczania mas śniegu, lodu, skał lub kamieni ze zboczy górskich,
- 4) grad — uważa się szkody powstałe wskutek opadu atmosferycznego w postaci bryłek lodu,
- 5) zapadanie się ziemi — uważa się szkody powstałe wskutek obniżenia się terenu z powodu zawalenia się podziemnych pustych przestrzeni w gruncie,
- 6) usuwanie się ziemi — uważa się szkody powstałe wskutek ruchu ziemi na stokach,
- 7) wybuch — uważa się szkody powstałe w wyniku gwałtownej zmiany stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołane ich właściwością rozprzestrzeniania się; w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników warunkiem uznania szkody za spowodowaną wybuchem jest, aby ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozdarciu w takich rozmiarach, iż wskutek ujścia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień; za spowodowane wybuchem uważa się również szkody powstałe wskutek implozji, polegające na uszkodzeniu zbiornika lub aparatu próżniowego ciśnieniem zewnętrznym,
- 8) upadek pojazdu powietrznego — uważa się szkody powstałe wskutek katastrofy bądź przymusowego lądowania samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego, a także spowodowane upadkiem ich części lub przewożonego ładunku,
- 9) huragan — uważa się liczne szkody powstałe wskutek gwałtownej wichury; pojedynczą szkodę uważa się za spowodowaną przez huragan, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono skutki działania gwałtownej wichury albo rodzaj szkody i jej rozmiary świadczą o działaniu wiatru o prędkości nie mniejszej niż 24,5 m/s,
- 10) chorobę zwierzęcia — uważa się również szkody powstałe w wyniku powikłań związanych z ciążą, porodem lub zabiegiem przeprowadzonym przez lekarza lub technika weterynarii:
 - a) zatrudnionego w klinice weterynaryjnej wyższej szkoły rolniczej lub lecznicy weterynaryjnej średniej szkoły weterynaryjnej, państwowym zakładzie leczniczym dla zwierząt lub innym zakładzie leczniczym dla zwierząt, prowadzonym na podstawie zezwolenia terenowego organu administracji państwowej,
 - b) działającego w imieniu zrzeszenia przedsiębiorstw lub spółdzielni — zwanego dalej „pracownikiem służby weterynaryjnej”.

11) ubój z konieczności — uważa się ubój, który nastąpił, gdy pracownik służby weterynaryjnej stwierdził na piśmie, że:

- a) nie było widoków na wyleczenie zwierzęcia i istniało uzasadnione prawdopodobieństwo padnięcia zwierzęcia w ciągu najbliższych 6 tygodni,
- b) koń utracił całkowicie przydatność użytkową wskutek nieuleczalnej choroby lub wypadku,
- c) agresywność zwierzęcia zagrażała zdrowiu lub życiu ludzi obsługujących to zwierzę,
- d) w następstwie wypadku konieczne było skrócenie cierpienia zwierzęcia lub ratowanie jego wartości rzeźnej (mięsa); w razie niemożności wezwania lub niemożności przybycia pracownika służby weterynaryjnej, oświadczenie stwierdzające konieczność uboju mogą złożyć na piśmie dwaj świadkowie.

§ 7. PZU nie odpowiada za szkody:

- 1) spowodowane umyślnie przez właściciela, a gdy właścicielem jest osoba fizyczna — także przez jego małżonka lub pełnoletnie dzieci pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym; w razie umyślnego spowodowania szkody przez członka spółdzielni, odszkodowanie nie przysługuje tylko w odniesieniu do szkód poniesionych przez sprawcę szkody,
- 2) objęte innym ubezpieczeniem ustawowym,
- 3) będące następstwem szkód z lat ubiegłych,
- 4) spowodowane zapadaniem lub usuwaniem się ziemi, jeżeli jest ono wynikiem działalności ludzkiej, w szczególności awarią sieci wodnokanalizacyjnej, wykopami ziemnymi, eksploatacją bogactw naturalnych i innymi podobnymi działaniami,
- 5) powstałe wskutek zalania terenu, które nastąpiło w związku z wadliwym działaniem lub uszkodzeniem urządzeń odwadniających, basenów i innych podobnych urządzeń — z winy poszkodowanego władającego gospodarstwem rolnym, a także wskutek zalania terenu lub budynku z powodu awarii sieci wodociągowej i wodnokanalizacyjnej,
- 6) w budynkach i mieniu ruchomym należących do tego samego właściciela, jeżeli wysokość szkody nie przekracza równowartości pieniężnej 1 q żyta, a w przedsiębiorstwach i w spółdzielniach 5 q żyta; nie dotyczy to jednak spowodowanej przez huragan szkody w budynku należącym do osoby fizycznej lub zespołu, którego stopień zużycia przekracza 40%, jeżeli wysokość szkody wraz z dopłatą przewidzianą w § 18 ust 1 i 2 przekracza równowartość pieniężną 1 q żyta,
- 7) powstałe wskutek zdarzeń wojennych, jak również wskutek trzęsienia ziemi.

§ 8. 1. PZU ewidencjonuje:

- 1) fizyczny obszar gruntów w gospodarstwach rolnych na podstawie danych zawartych w ewidencji gruntów terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw ewidencji gruntów stopnia podstawowego,
- 2) obszar gruntów w gospodarstwach rolnych, stanowiących własność oraz będących we władaniu osób fizycznych i zespołów, w hektarach przeliczeniowych według zasad określonych przez Ministra Finansów do celów ubezpieczeniowych,

3) budynki o powierzchni zabudowy ponad 10 m² w gospodarstwach rolnych osób fizycznych i zespołów oraz wszystkie podlegające ubezpieczeniu ustawowemu budynki na działkach,

4) konie i bydło stanowiące własność osób fizycznych i zespołów.

2. Właściwe w sprawie terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej stopnia podstawowego każdorazowo zawiadamiają PZU o zmianach w ewidencji gruntów, z podaniem klasy gleby, oraz przesyłają każdorazowo PZU kopię pozwolenia na budowę budynku, kopię decyzji w sprawie rozbiórki budynku, a także kopię decyzji w sprawie przekazania gospodarstwa na rzecz państwa za rentę lub emeryturę.

3. PZU przeprowadza okresowo u osób fizycznych i zespołów:

- 1) lustrację stanu ubezpieczenia budynków,
- 2) rejestrację koni w wieku od 2 lat, krów, buhajów zarodowych — przy udziale sołtysa; jeżeli wojewódzka rada narodowa podjęła uchwałę o rozszerzeniu ubezpieczenia na zwierzęta młodsze — rejestrację koni i bydła w wieku od 1 roku.

§ 9. Wysokość szkody w budynkach i mieniu ruchomym osób fizycznych i zespołów oraz w uprawach i trzodzie chlewnej, z wyjątkiem reprodukcyjnej należącej do przedsiębiorstw i spółdzielni, ustala się według cen obowiązujących w dniu ustalenia odszkodowania.

Rozdział 2

Ubezpieczenie budynków.

§ 10. 1. Ubezpieczeniem są objęte budynki stanowiące własność osób fizycznych, zespołów, przedsiębiorstw i spółdzielni.

2. Za budynek uważa się budowlę umocowaną w ziemi lub na ziemi, posiadającą ściany lub słupy albo filary oraz pokrycie dachowe, z wyjątkiem studni i ogrodzeń.

§ 11. 1. Nie są objęte ubezpieczeniem:

- 1) budynki:
 - a) opuszczone,
 - b) mające charakter tymczasowy z samego przeznaczenia,
 - c) przeznaczone do rozbiórki — z upływem terminu rozbiórki określonego w ostatecznej decyzji właściwego organu,
- 2) domki letniskowe i domki kempingowe o powierzchni zabudowy do 30 m² oraz domy letniskowe wybudowane bez pozwolenia właściwego organu,
- 3) wszelkie budowle wzniesione na terenach pracowniczych ogrodów działkowych,
- 4) szklarnie, inspekty, namioty i tunele foliowe.

2. Ponadto nie są objęte ubezpieczeniem należące do osób fizycznych lub zespołów budynki:

- 1) będące na podstawie decyzji administracyjnej pod przymusowym zarządkiem państwowym,
- 2) wykreślone z ewidencji ubezpieczeniowej w czasie lustracji, ze względu na ich zły stan techniczny, w porozumieniu z terenowym organem administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw budownictwa stopnia podstawowego,

3) przemysłowe.

4) użytkowane na potrzeby warsztatów rzemieślniczych lub w celach usługowych i handlowych.

§ 12. Odpowiedzialność PZU z tytułu ubezpieczenia budynków rozpoczyna się z dniem pokrycia budynku dachem, a kończy z dniem przejścia budynku do kategorii nie objętych ubezpieczeniem.

§ 13. 1. Wartość budynków należących do osób fizycznych i zespołów ustala PZU według cennika opracowanego przy współudziale jednostek gospodarki społecznej wyspecjalizowanych w zakresie budownictwa.

2. W razie ogólnej zmiany cen PZU podwyższa lub obniża wartość budynków osób fizycznych i zespołów, stosując współczynnik ustalony w porozumieniu z jednostkami, o których mowa w ust. 1.

3. Jeżeli wartość budynku ustalona zgodnie z ust. 1 jest wyższa lub niższa co najmniej o 10% od faktycznej wartości, właściciel może żądać ponownego ustalenia tej wartości w drodze indywidualnego szczegółowego szacunku, najpóźniej przed powstaniem szkody.

§ 14. 1. Za szkodę w budynku uważa się utratę lub zmniejszenie jego wartości, spowodowane zniszczeniem lub uszkodzeniem.

2. Nie uważa się pojedynczej szkody w budynku za spowodowaną przez huragan lub nadmierny opad śniegu, jeżeli konserwacja dachu była zaniedbana lub konstrukcja budynku nie odpowiadała wymaganiom obowiązującym w budownictwie.

§ 15. 1. Wysokość szkody w budynku należącym do osoby fizycznej i zespołu ustala się według cennika określonego w § 13 ust. 1, z zastosowaniem współczynnika, o którym mowa w § 13 ust. 2, oraz z uwzględnieniem stopnia zużycia.

2. Wysokość szkody pomniejsza się o wartość pozostałości nadających się do użytku.

3. Przy ustalaniu wysokości szkody nie uwzględnia się stopnia zużycia, który nie przekracza 10%, a w odniesieniu do szkód spowodowanych przez huragan i powódź — 40%.

4. Normy zużycia budynków określa Minister Finansów w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

§ 16. Wysokość szkody w budynku przedsiębiorstwa i spółdzielni ustala się w wysokości rzeczywistych kosztów odbudowy lub naprawy, według cen stosowanych przez jednostki gospodarki społecznej, z uwzględnieniem istniejących przed szkodą wymiarów, konstrukcji, materiału i wyposażenia budynku.

§ 17. Odszkodowanie za budynek ustala się w wysokości szkody, z tym że za budynki osób fizycznych i zespołów — w granicach wartości przyjętej do ubezpieczenia.

§ 18. 1. PZU dopłaca osobom fizycznym i zespołom potrąconą przy likwidacji szkody kwotę odpowiadającą stopniowi zużycia, jeżeli stopień ten jest wyższy niż określony w § 15 ust. 3, a po powstaniu szkody została dokonana naprawa budynku uszkodzonego, odbudowa budynku zniszczonego lub budowa innego budynku w tym samym gospodarstwie lub na tej samej działce; wartość naprawy lub odbudowy budynku nie jest wymagany przy szkodach spowodowanych przez huragan i powódź, za które odszkodowanie wraz z dopłatą nie przekracza równowartości pieniężnej 10 q żyta.

2. Dopłata nie może przekraczać 40%:

1) wartości uszkodzonego budynku, zakwalifikowanego do rozbiórki,

2) wysokości szkody ustalonej bez uwzględnienia stopnia zużycia i wartości pozostałości po szkodzie — w razie uszkodzenia części budynku.

3. Dopłata nie przysługuje w odniesieniu do szkód w budynkach przeznaczonych do rozbiórki, powstałych przed upływem terminu rozbiórki, określonego w ostatecznej decyzji właściwego organu.

4. Odszkodowanie łącznie z dopłatą, o której mowa w ust. 1 i 2, nie może przewyższać wartości naprawy budynku uszkodzonego, odbudowy budynku zniszczonego lub budowy innego budynku, ustalonej zgodnie z § 13 ust. 1 i 2.

§ 19. 1. Odszkodowanie za budynek wypłaca się właścicielowi.

2. Jeżeli miejsce pobytu właściciela budynku nie jest znane albo jeżeli stale przebywa on za granicą, odszkodowanie wypłaca się posiadaczowi, który dokonał odbudowy zniszczonego lub naprawy uszkodzonego budynku tego właściciela.

3. Za szkodę powstałą w budynku należącym do spadku odszkodowanie wypłaca się spadkobiercom. Jeżeli jednak któryś ze spadkobierców podjął odbudowę zniszczonego albo naprawę uszkodzonego budynku, odszkodowanie wypłaca się temu spadkobiercy.

Rozdział 3

Ubezpieczenie mienia ruchomego.

§ 20. 1. Ubezpieczeniem jest objęte mienie ruchome stanowiące własność osób fizycznych, zespołów, przedsiębiorstw i spółdzielni.

2. Ubezpieczeniem jest objęte również mienie ruchome rolnika, który przekazał gospodarstwo rolne za rentę lub emeryturę wraz z budynkiem mieszkalnym, do końca następnego roku kalendarzowego, pod warunkiem że do dnia powstania szkody mieszkał w tym budynku.

3. Za mienie ruchome uważa się:

1) ziemiopłody zebrane i złożone w budynkach, stogach, kopcach lub piwnicach oraz pasze dla zwierząt,

2) zwierzęta gospodarskie,

3) inwentarz martwy, w tym maszyny, urządzenia, narzędzia oraz materiały,

4) ruchomości domowe właściciela oraz osób mieszkających i prowadzących z właścicielem wspólne gospodarstwo domowe, a w przedsiębiorstwach i spółdzielniach — wyposażenie lokali biurowych, przedszkoli, świetlic, klubów i innych pomieszczeń o charakterze socjalno-kulturalnym.

§ 21. Nie są objęte ubezpieczeniem:

1) mienie ruchome związane z produkcją w szklarniach, inspektach, namiotach i tunelach foliowych oraz uzyskane z niej produkty,

2) mienie ruchome związane z produkcją przemysłową i działalnością usługową, rzemieślniczą i handlową, prowadzoną przez osobę fizyczną lub zespół, a w szczególności: maszyny, narzędzia, surowce, półfabrykaty i wyroby gotowe,

- 3) pasieki powyżej 5 pni wraz z ich wyposażeniem, drób w produkcji fermowej, ryby i urządzenia stawowe, zwierzęta futerkowe, z wyjątkiem królików, zwierzęta hodowane amatorsko i zwierzęta laboratoryjne oraz uzyskane od wymienionych zwierząt produkty, a także pasze i lekarstwa nabyte dla tych zwierząt,
- 4) materiały przeznaczone na budowę obiektów, o których mowa w § 11 ust. 1 pkt 2—4 i ust. 2 pkt 3 i 4,
- 5) pojazdy mechaniczne i części zapasowe do nich, z wyjątkiem ciągników rolniczych nie ubezpieczonych w zakresie autocasco i niezbędnych do ich eksploatacji części zapasowych do 5% wartości nowego ciągnika,
- 6) paliwa i smary,
- 7) pieniądze i inne środki płatnicze, papiery wartościowe, dzieła sztuki, biżuteria, wyroby z platyny, złota i srebra, zbiory filatelistyczne, numizmatyczne i inne, wszelkiego rodzaju dokumenty, a także napoje alkoholowe, z wyjątkiem alkoholu jako produktu wytworzonego, znajdującego się w przedsiębiorstwach i spółdzielniach,
- 8) plony roślin przemysłowych w czasie ich suszenia nad otwartym ogniem lub w suszarniach ogniowych bądź elektrycznych oraz len w czasie rośnięcia i kospie w czasie moczenia.

§ 22. 1. Za szkodę w mieniu ruchomym uważa się utratę lub zmniejszenie wartości tego mienia, spowodowane jego zniszczeniem lub uszkodzeniem.

2. Za szkodę w mieniu ruchomym uważa się również porażenie zwierząt gospodarskich prądem elektrycznym, powodujące śmierć lub konieczność uboju zwierzęcia.

§ 23. 1. Wartość mienia ruchomego na działce ustala się w wysokości $\frac{1}{3}$ wartości znajdujących się na niej budynków podlegających ubezpieczeniu ustawowemu. Wartość tego mienia nie może być mniejsza niż równowartość pieniężna 120 q żyta, a jeżeli na działce znajduje się tylko budynek gospodarczy — nie mniejsza niż 20 q żyta.

2. Jeżeli wartość mienia ruchomego ustalona zgodnie z ust. 1 jest wyższa lub niższa co najmniej o 10% od faktycznej wartości, właściciel może żądać ustalenia tej wartości w drodze indywidualnego szczegółowego szacunku, najpóźniej przed powstaniem szkody.

§ 24. 1. Wysokość szkody w ziemiopłodach ustala się przyjmując za podstawę:

- 1) powierzchnię, z której zostały zebrane,
- 2) kubaturę składowania,
- 3) przeciętną wydajność ziemiopłodu uzyskaną z 1 ha z 3 ostatnich lat w danej miejscowości, a w razie niemożności ustalenia takiej wydajności — przeciętną wydajność w gminie z 3 ostatnich lat, ustaloną przez terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw rolnictwa stopnia podstawowego na podstawie danych statystycznych; w przedsiębiorstwach i spółdzielniach przyjmuje się wydajność uzyskaną z 1 ha z 3 ostatnich lat w wysokości wynikającej z zapisów w ewidencji księgowej,
- 4) cenę jednostkową ziemiopłodu, z uwzględnieniem zasad określonych w ust. 2 lub 3.

2. W odniesieniu do ziemiopłodów, z wyjątkiem określonych w ust. 3, przyjmuje się obowiązujące w ubezpieczonych jednostkach skupu ceny kontraktowa-

nych ziemiopłodów konsumpcyjnych, paszowych i przemysłowych, z wyłączeniem premii okresowych, dopłat i potrąceń, a jeżeli obowiązują ceny zróżnicowane w zależności od klas — przeciętną cenę wszystkich klas.

3. W odniesieniu do 1 q następujących ziemiopłodów przyjmuje się cenę w określonym procencie równowartości pieniężnej 1 q żyta:

- 1) ziemniaków — 35%,
- 2) buraków pastewnych lub innych okopowych pastewnych — 15%,
- 3) siana traw — 35%,
- 4) siana roślin motylkowych — 40%,
- 5) zielonek i kiszonek — 10%,
- 6) słomy surowej lnu — 110%,
- 7) słomy surowej konopi — 80%,
- 8) słomy zbóż, traw nasiennych i roślin motylkowych — 15%,
- 9) słomy w stertach oraz siana w stogach w kompleksach łąk, po 1 marca następnego roku po zbiorach — 5%,

nie większą jednak niż cena rynkowa ziemiopłodu stosowana na danym terenie.

§ 25. 1. Wysokość szkody w zwierzętach gospodarskich stanowiących własność osób fizycznych i zespołów ustala się:

- 1) w odniesieniu do koni i bydła w wieku powyżej 6 miesięcy — według zasad ustalonych w ubezpieczeniu tych zwierząt od padnięcia lub uboju z konieczności,
- 2) w odniesieniu do koni i bydła w wieku do 6 miesięcy oraz pozostałych zwierząt gospodarskich — według wartości ustalonej na podstawie wagi zwierzęcia i obowiązujących w ubezpieczonych punktach skupu cen sztuk kontraktowanych wraz z dodatkiem hodowlanym, a w braku takich cen — według cen rynkowych; wysokość szkody w trzodzie chlewnej zmniejsza się o kwotę uzyskaną ze sprzedaży pozostałości jednostce gospodarki ubezpieczonej lub innej jednostce posiadającej uprawnienia do skupu zwierząt, a w razie nieudokumentowania sprzedaży — o 80% wartości trzody chlewnej,

— z tym że w odniesieniu do koni, bydła i trzody chlewnej, uznanych za zwierzęta zarodowe, wysokość szkody powiększa się na zasadach określonych w § 44.

2. Wysokość szkody w zwierzętach gospodarskich stanowiących własność przedsiębiorstw i spółdzielni ustala się według wartości ewidencyjnej tych zwierząt, z wyjątkiem trzody chlewnej w tuczu, której wartość ustala się według zasad określonych w ust. 1 pkt 2. Wysokość szkody zmniejsza się o kwotę uzyskaną ze sprzedaży pozostałości jednostce, o której mowa w ust. 1 pkt 2, a w razie nieudokumentowania tej sprzedaży:

- 1) w odniesieniu do koni — o 40%,
- 2) w odniesieniu do bydła — o 60%,
- 3) w odniesieniu do trzody chlewnej — o 80%

— wartości rzeźnej lub wartości ewidencyjnej tych zwierząt.

§ 26. 1. Wysokość szkody w inwentarzu martwym i ruchomościach domowych osób fizycznych i zespołów ustala się według cen detalicznych w handlu ubezpieczonym, a w braku takich cen — według cen rynkowych, z uwzględnieniem przeciętnego stopnia zużycia w wysokości 20%.

2. Jeżeli jednak wartość przedmiotu, nadającego się w dniu powstania szkody do użytku, przekracza w stanie nowym równowartość pieniężną 30 q żyta, stopień zużycia przyjmuje się w zależności od okresu użytkowania przedmiotu, liczonego od daty jego produkcji — nie większy jednak niż 70%.

§ 27. Wysokość szkody w mieniu ruchomym na działkach ustala się według zasad określonych w § 24—26.

§ 28. W przedsiębiorstwach i spółdzielniach wysokość szkody w inwentarzu martwym i wyposażeniu, o którym mowa w § 20 ust. 3 pkt 4, ustala się w wysokości kosztów zakupu takich samych lub tego samego rodzaju, typu i mocy produkcyjnej składników mienia ruchomego albo kosztów ich naprawy, w granicach kosztów zakupu takiego samego przedmiotu.

§ 29. Wysokość szkody pomniejsza się o wartość pozostałości nadających się do użytku.

§ 30. Odszkodowanie ustala się w wysokości szkody, z tym że za mienie ruchome na działkach — w granicach wartości przyjętej do ubezpieczenia.

Rozdział 4

Ubezpieczenie upraw.

§ 31. 1. Uprawy zbóż oraz roślin okopowych i pastewnych stanowiące własność osób fizycznych, zespołów, przedsiębiorstw i spółdzielni, są objęte ubezpieczeniem w gospodarstwach rolnych.

2. Ubezpieczeniem są objęte uprawy:

- 1) zbóż (pszenicy, żyta, pszenżyta, jęczmienia, owsa, prosa) i ich mieszanek oraz gryki i kukurydzy — od gradobicia, powodzi i zalania wskutek nadmiernych opadów atmosferycznych, zwanego dalej „zalaniem”, oraz ognia powstałego w czasie ich mechanicznego sprzętu,
- 2) roślin pastewnych i ich mieszanek przeznaczonych na paszę, ziemniaków, buraków cukrowych — od gradobicia, powodzi i zalania,
- 3) traw łąk i pastwisk, zaliczonych do klas I—IV normy państwowej ustalonej dla siana — od powodzi i zalania; obszary łąk i pastwisk, na których siano jest zaliczone do klas I—IV normy państwowej, określa terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw rolnictwa stopnia podstawowego.

§ 32. 1. Odpowiedzialność PZU z tytułu ubezpieczenia upraw rozpoczyna się w odniesieniu do:

- 1) szkód powstałych wskutek powodzi i zalania — od wysiewu nasion lub wysadzenia roślin (bulw) do gruntu,
- 2) szkód powstałych wskutek gradobicia — od wzejścia roślin,
- 3) traw łąk i pastwisk — od dnia 15 kwietnia.

2. Odpowiedzialność kończy się z dniem złożenia plonu w budynkach, stertach, stogach, kopcach lub piwnicach, a w odniesieniu do traw łąk i pastwisk — z dniem 15 października.

§ 33. 1. Za szkodę w uprawach uważa się utratę lub zmniejszenie plonu wskutek ich zniszczenia lub uszkodzenia przez bezpośrednie działanie gradu, powodzi, zalania lub ognia.

2. Utratę lub zmniejszenie plonu ustala się przyjmując za podstawę w uprawach:

- 1) zbóż i ich mieszanek — ziarno i sianę,
- 2) gryki i kukurydzy — ziarno,
- 3) roślin pastewnych i ich mieszanek przeznaczonych na paszę — ziarno, korzenie, bulwy, zieloną masę,
- 4) ziemniaków — bulwy,
- 5) buraków cukrowych — korzenie i liście,
- 6) na łąkach i pastwiskach — trawy.

3. Za szkodę w trawach łąk i pastwisk uważa się spowodowane przez powódź i zalanie zniszczenie lub całkowitą utratę wartości traw na skutek wygnicia, zmycia darni, zamulenia i zanieczyszczenia substancjami toksycznymi.

§ 34. 1. Nie uważa się za szkodę strat spowodowanych przez choroby lub szkodniki, chociażby powódź, zalanie lub gradobicie obniżyły odporność roślin na ich działanie.

2. Nie uważa się za szkodę również zmniejszenia plonu wskutek gradobicia, powodzi, zalania lub ognia, jeżeli stopień zmniejszenia plonu danej uprawy nie przekracza na tym samym polu 10%; jeżeli jednak na polu o powierzchni do 15 ha powstała szkoda całkowita na części pola o powierzchni przekraczającej 10 arów, a na polu o powierzchni ponad 15 ha — na części pola o powierzchni przekraczającej 50 arów, PZU odpowiada za tę szkodę.

§ 35. 1. Wysokość szkody w uprawach ustala się, z zastrzeżeniem ust. 3, przyjmując za podstawę:

- 1) powierzchnię, na której uprawa została uszkodzona lub zniszczona,
- 2) przeciętną wydajność uprawy z 1 ha, ustaloną według zasad określonych w § 24 ust. 1 pkt 3,
- 3) określony w procentach stopień zmniejszenia plonów uszkodzonej uprawy,
- 4) cenę jednostkową plonu, z uwzględnieniem § 24 ust. 2 i 3, z tym że cena jednostkowa:
 - a) słomy zbóż uszkodzonej lub zniszczonej przed jej złożeniem w budynkach lub stertach stanowi 15% wartości ziarna tego zboża,
 - b) części nadziemnej buraków cukrowych stanowi 25% wartości korzeni,
 - c) części nadziemnej roślin okopowych uprawianych na paszę, z wyjątkiem ziemniaków, stanowi 15% wartości korzeni.

2. Wysokość szkód całkowitych w uprawach, z wyjątkiem traw łąk i pastwisk, ustala się w procentach wartości plonu (ust. 1 pkt 1, 2 i 4) w zależności od okresu powstania szkody, a mianowicie:

1) przed dniem 15 kwietnia	— 25%
2) w okresie od dnia 15 kwietnia do dnia 20 maja	— 40%
3) w okresie od dnia 21 maja do dnia 10 czerwca	— 60%
4) po dniu 10 czerwca	— 85%

3. Wysokość szkód w trawach łąk ustala się w procentach całorocznej wartości uprawy (ust. 1 pkt 1, 2 i 4) w zależności od czasu powstania szkody, przyjmując:

1) za pierwszy pokos	— 60%
2) za drugi pokos	— 50%
3) za trzeci pokos (odrost)	— 10%

4. Jeżeli wskutek powodzi lub zalania uległa zniszczeniu trawa nie zebrana po upływie 15 dni do 30 dni od jej przekwitnięcia, wysokość szkody ustala się w 75% kwoty ustalonej w sposób określony w ust. 3, a po tym okresie — w 30% tej kwoty.

§ 36. Odszkodowanie wypłaca się w wysokości szkody.

Rozdział 5

Ubezpieczenie koni, bydła i trzody chlewnej.

§ 37. 1. Ubezpieczeniem od padnięcia lub uboju z konieczności z powodu choroby albo wypadku są objęte konie w wieku od 2 lat, krowy, buhaje zarodowe oraz trzoda chlewna od wagi 25 kg, stanowiące własność osób fizycznych, zespołów, przedsiębiorstw i spółdzielni.

2. PZU nie odpowiada za szkody powstałe:

1) z powodu chorób zaraźliwych objętych przepisami o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych, za które nie przyznano właścicielowi pomocy pieniężnej ze środków przeznaczonych na zwalczanie tych chorób,

2) w wyniku padnięcia konia na skutek starości.

§ 38. Ubezpieczeniem nie są objęte:

- 1) konie i bydło stanowiące własność osób fizycznych nie posiadających gospodarstw rolnych, jeżeli w terminie 14 dni od dnia zakończenia rejestracji zwierząt w danej miejscowości właściciel nie zawiadomił PZU o niezarejestrowaniu należących do niego zwierząt albo nie zgłosił do PZU nabycia zwierzęcia w wyżej wymienionym terminie, licząc od dnia jego nabycia,
- 2) trzoda chlewna będąca własnością osób fizycznych, nie posiadających gospodarstw rolnych, jeżeli właściciel nie udokumentuje sprzedaży trzody chlewnej w okresie ostatnich 2 lat przed powstaniem szkody jednostce gospodarki uspołecznionej lub innej jednostce uprawnionej do skupu zwierząt.

§ 39. Odpowiedzialność PZU w ubezpieczeniu koni, bydła i trzody chlewnej od padnięcia lub uboju z konieczności z powodu choroby albo wypadku rozpoczyna się z dniem osiągnięcia wymaganego wieku lub wagi zwierzęcia, a kończy się z dniem ich wyzbycia się.

§ 40. 1. Konie i bydło osób fizycznych i zespołów są ubezpieczone według jednolitej wartości normowej, wynoszącej od 80% do 100% w odniesieniu do bydła i od 130% do 150% w odniesieniu do koni — przeciętnej wartości rzeźnej wynikającej ze skupu bydła rzeźnego w województwie, z wyjątkiem bydła opasowego i cieląt.

2. Wartość normową ustala PZU w porozumieniu z terenowym organem administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw rolnictwa stopnia wojewódzkiego i wojewódzkim związkiem rolników, kółek i organizacji rolniczych, na podstawie danych uspołecznionych jednostek skupu.

3. Konie, bydło i trzoda chlewna przedsiębiorstw i spółdzielni są ubezpieczone w wysokości odpowiadającej 70% wartości ewidencyjnej wykazanej w bilansie, z wyjątkiem trzody chlewnej w tuczu, która jest ubezpieczona według 70% wartości rzeźnej.

§ 41. 1. Z zastrzeżeniem ust. 2 i § 44 wysokość szkody w koniach i bydłach stanowiących własność osób

fizycznych i zespołów ustala się w procentach normowej wartości, a mianowicie:

	ubite lub padłe w trakcie leczenia	padła nie leczące
1) w odniesieniu do bydła:		
a) w wieku od 6 miesięcy do 1 roku	40%	30%
b) w wieku powyżej 1 roku do 1½ roku	60%	50%
c) w wieku powyżej 1½ roku do 2 lat	80%	70%
d) w wieku powyżej 2 lat do 11 lat	100%	90%
e) w wieku powyżej 11 lat	80%	60%
2) w odniesieniu do koni:		
a) w wieku od 6 miesięcy do 1 roku	40%	30%
b) w wieku powyżej 1 roku do 2 lat	80%	70%
c) w wieku powyżej 2 lat do 3 lat	100%	90%
d) w wieku powyżej 3 lat do 11 lat	120%	110%
e) w wieku powyżej 11 lat do 13 lat	100%	90%
f) w wieku powyżej 13 lat do 15 lat	80%	70%
g) w wieku powyżej 15 lat do 17 lat	70%	50%
h) w wieku powyżej 17 lat	40%	30%

2. Do ustalenia wysokości szkody w koniach i bydłach o złym stanie odżywienia i umięśnienia przyjmuje się 25% normowej wartości tych zwierząt.

§ 42. Wysokość szkody w trzodzie chlewnej stanowiącej własność osoby fizycznej lub zespołu ustala się w wysokości 70% wartości rzeźnej zwierzęcia. Wartość tę ustala się na podstawie wagi stwierdzonej podczas leczenia, sekcji albo przy odbiorze pozostałości po szkodziu oraz przeciętnej ceny skupu rzeźnej trzody chlewnej mięsno-słoninowej lub bekonowej wszystkich klas, ustalonej według cen dla sztuk kontraktowanych dostarczonych w uzgodnionym terminie, z wyłączeniem premii okresowych, dopłat i potrąceń.

§ 43. 1. Jeżeli osoba fizyczna lub zespół sprzedał pozostałości po szkodziu jednostce gospodarki uspołecznionej lub innej jednostce posiadającej uprawnienia do skupu zwierząt, ustaloną wysokość szkody zmniejsza się w odniesieniu do koni i bydła, z wyjątkiem młodego bydła rzeźnego, o 50% kwoty uzyskanej ze sprzedaży pozostałości po szkodziu, a w odniesieniu do młodego bydła rzeźnego i trzody chlewnej — o 70%.

2. Za wartość pozostałości po szkodziu uważa się kwotę uzyskaną za zwierzę lub tuszę zwierzęcia.

3. Wysokość szkody obliczoną według § 41 ust. 1 i § 42 zmniejsza się:

- 1) w razie nieudokumentowania sprzedaży pozostałości zwierzęcia, którego mięso zostało uznane za zdatne do spożycia, jednostce, o której mowa w ust. 1:
 - a) o 40% — w odniesieniu do koni,
 - b) o 60% — w odniesieniu do bydła, z wyjątkiem młodego bydła rzeźnego,

c) o 80% — w odniesieniu do trzody chlewnej i młodego bydła rzeźnego,

2) w razie nieudokumentowania przez właściciela odbioru zwłok zwierzęcia przez zakład utylizacyjny lub nieudokumentowania ich zgłoszenia do zakładu utylizacyjnego bądź terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw rolnictwa stopnia podstawowego — o 3%.

4. Nie dokonuje się potrąceń z tytułu sprzedaży zwierząt padłych lub ubitych z konieczności, z których mięso zostało uznane za niezdatne do spożycia, jeżeli właściciel przedstawi pokwitowanie odbioru zwłok zwierzęcia przez zakład utylizacyjny lub udokumentuje ich zgłoszenie do zakładu utylizacyjnego bądź do terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw rolnictwa stopnia podstawowego.

§ 44. Wysokość szkody w zwierzętach zarodowych osób fizycznych i zespołów, ustaloną według zasad określonych w § 41 ust. 1 i § 42, zwiększa się:

- 1) w odniesieniu do koni i bydła — o 40%,
- 2) w odniesieniu do trzody chlewnej,

zależnie od wagi, a mianowicie: do 50 kg	— o 75%,
powyżej 50 kg	do 100 kg — o 65%,
powyżej 100 kg	do 150 kg — o 50%,
powyżej 150 kg	do 200 kg — o 25%,
powyżej 200 kg	— o 10%.

§ 45. PZU zwraca osobom fizycznym i zespołom poniesione koszty leczenia padłych lub ubitych z konieczności zwierząt według rachunków wystawionych przez pracowników służby weterynaryjnej, w granicach równowartości pieniężnej 1 q żyta w odniesieniu do koni i bydła oraz 0,5 q żyta w odniesieniu do trzody chlewnej — wówczas gdy za szkodę przysługuje odszkodowanie.

§ 46. 1. Wysokość szkody w zwierzętach stanowiących własność przedsiębiorstw i spółdzielni ustala się:

- 1) w odniesieniu do koni i bydła — w wysokości 70% wartości ewidencyjnej wykazanej w bilansie,
- 2) w odniesieniu do trzody chlewnej:
 - a) w tuczu — w wysokości 70% wartości rzeźnej zwierzęcia według zasad określonych w § 42,
 - b) pozostałej — w wysokości 70% wartości ewidencyjnej wykazanej w bilansie.

2. Ustaloną wysokość szkody zmniejsza się o 70% kwoty uzyskanej ze sprzedaży pozostałości po szkodzie jednostce gospodarki uspołecznionej lub innej jednostce posiadającej uprawnienia do skupu zwierząt.

3. Przepisy § 43 ust. 2—4 stosuje się odpowiednio.

§ 47. 1. Odszkodowanie za szkody w koniach, bydle i trzodzie chlewnej ustala się w wysokości szkody.

2. W razie szkody spowodowanej chorobą zaraźliwą objętą przepisami o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych, za którą została przyznana pomoc pieniężna ze środków przeznaczonych na zwalczanie tych chorób, PZU wypłaca odszkodowanie w wysokości różnicy między wartością szacunkową zwierzęcia, ustaloną według zasad określonych w przepisach o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych, a wysokością pomocy pieniężnej z budżetu państwa. Różnica ta nie może przekroczyć kwoty odszkodowania obliczonego według § 41, 42, 44, 45 lub 46.

§ 48. Niezależnie od odszkodowania PZU:

- 1) dopłaca osobie fizycznej lub zespołowi 10% kwoty uzyskanej ze sprzedaży pozostałości po szkodzie jednostce gospodarki uspołecznionej lub innej jednostce uprawnionej do skupu zwierząt, jeżeli zwierzę zostało ubite z konieczności z przyczyn określonych w § 6 pkt 11 lit. a) i d), a mięso zostało uznane za zdatne do spożycia; dopłata nie przysługuje w odniesieniu do zwierząt, o których mowa w § 41 ust. 2,
- 2) pokrywa koszty operacyjnego usuwania obojętnego ciała u bydła i operacyjnego leczenia morzyska u koni, stanowiących własność osób fizycznych lub zespołów, bez względu na wynik leczenia,
- 3) dopłaca osobie fizycznej lub zespołowi, będącym właścicielem konia sprzedanego na rzeź w uspołecznionym punkcie skupu poza ubojem z konieczności, w tym również sprzedanego na rzeź z powodu starości — różnicę pomiędzy kwotą stanowiącą 40% wartości normowej a połową kwoty uzyskanej ze sprzedaży zwierzęcia.

Rozdział 6

Prawa i obowiązki stron.

§ 49. 1. PZU dokonuje ustalenia wysokości szkody w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o jej powstaniu.

2. Dla ustaleń, których dokonuje się w miejscu powstania szkody, jest wymagana obecność właściciela oraz świadków, z tym że nieobecność zawiadomionego właściciela nie wstrzymuje oszacowania szkody.

§ 50. 1. PZU wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie lub innym zdarzeniu powodującym obowiązek świadczenia.

2. Jeżeli w terminie określonym w ust. 1 wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności PZU albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od wyjaśnienia tych okoliczności. Jednakże bezsporną część odszkodowania PZU wypłaca w terminie określonym w ust. 1.

3. PZU może wstrzymać wypłatę odszkodowania do zakończenia postępowania karnego prawomocnym orzeczeniem, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że szkoda została spowodowana przestępstwem popełnionym przez właściciela będącego osobą fizyczną lub jego małżonka albo jego pełnoletnie dzieci pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym.

4. Jeżeli odszkodowanie nie przysługuje, PZU informuje o tym na piśmie właściciela w terminie określonym w ust. 1, wskazując na okoliczności i podstawę prawną, uzasadniającą odmowę wypłaty odszkodowania, wraz z pouczeniem o środkach odwoławczych.

§ 51. 1. Z dniem wypłaty odszkodowania roszczenie właściciela przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzi z mocy prawa na PZU do wysokości wypłaconego odszkodowania. Jeżeli PZU wypłacił tylko część odszkodowania, właścicielowi przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo w zaspokojeniu roszczenia przed roszczeniami PZU.

2. Nie przechodzą na PZU roszczenia przeciwko osobom, z którymi właściciel pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi odpowiedzialność, chyba że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.

3. Jeżeli szkoda została spowodowana nieumyślnie, PZU może w uzasadnionych społecznie lub gospodarczo wypadkach ograniczyć roszczenie albo odstąpić od dochodzenia roszczenia.

4. Jeżeli właściciel bez zgody PZU zrzekł się roszczenia przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę, PZU może odmówić odszkodowania lub je zmniejszyć. Jeżeli zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia zostanie ujawnione po wypłaceniu przez PZU odszkodowania, PZU przysługuje prawo dochodzenia od właściciela zwrotu całości lub części wypłaconego odszkodowania.

§ 52. 1. Przedsiębiorstwa i spółdzielnie przekazują do PZU corocznie następujące dane:

- 1) ewidencyjną wartość początkową (brutto) środków trwałych wykazaną w bilansie rocznym, z wyszczególnieniem wartości budynków,
- 2) liczbę budynków według ich przeznaczenia,
- 3) obszar użytków rolnych, w tym obszar poszczególnych upraw podlegających ubezpieczeniu, według stanu na dzień 30 czerwca, łącznie z uprawami na działkach zamiennych (ust. 3), oraz przeciętną wydajność z 1 ha z okresu ostatnich 3 lat,
- 4) wykazane w bilansie rocznym ewidencyjne wartości i liczbę koni w wieku od 2 lat, krów, buhajów zarodowych bądź koni i bydła w wieku od 1 roku, jeżeli wojewódzka rada narodowa podjęła uchwałę o rozszerzeniu ubezpieczenia na zwierzęta młodsze,
- 5) ewidencyjną wartość trzody chlewnej reprodukcyjnej wykazaną w bilansie rocznym i oddzielnie wartość trzody chlewnej sprzedanej, zużytej na własne potrzeby, padłej i ubitej z konieczności oraz liczbę tych zwierząt w okresie roku gospodarczego.

2. Nowo powstałe przedsiębiorstwa i spółdzielnie przesyłają do PZU w ciągu 14 dni od dnia wpisania ich do rejestru dane wymienione w ust. 1 według stanu na dzień rozpoczęcia działalności.

3. Uprawy na działkach zamiennych na wniosek przedsiębiorstwa lub spółdzielni są objęte ubezpieczeniem łącznie z uprawami tych jednostek.

4. Dane, o których mowa w ust. 1, przedsiębiorstwa przekazują do dnia 30 września, a spółdzielnie — do dnia 15 marca każdego roku.

§ 53. 1. Właściciel jest obowiązany:

- 1) opłacać składkę za ubezpieczenie według zasad i stawek określonych w odrębnych przepisach,
- 2) zawiadomić PZU o:
 - a) nabyciu lub wzniesieniu budynku, podając jego wymiary oraz rodzaj materiału użytego do budowy ścian i pokrycia dachu,
 - b) przebudowie, modernizacji, kapitalnym remoncie lub zmianie pokrycia budynku, z uwzględnieniem wymagań określonych pod lit. a),
 - c) rozbiórce, zbyciu lub przejściu budynku do kategorii budynków nie objętych ubezpieczeniem,
- 3) ułatwić PZU ustalenie wartości budynków mienia ruchomego, upraw oraz stanu zwierząt gospodarskich,

4) zawiadomić PZU, jeżeli dokument ubezpieczenia nie obejmuje wszystkich należących do niego budynków, w terminie 30 dni od dnia otrzymania tego dokumentu,

5) stosować się do przepisów przeciwpożarowych i innych mających na celu zapobieganie powstaniu szkody,

6) zawiadomić PZU w terminie 30 dni od dnia otrzymania nakazu płatniczego (wezwania płatniczego):

- a) jeżeli wykazana liczba bydła lub koni jest mniejsza od faktycznego stanu posiadania tych zwierząt podlegających ubezpieczeniu ustawowemu,
- b) jeżeli wykazany w nakazie płatniczym obszar gospodarstwa rolnego jest mniejszy lub większy od faktycznego stanu posiadania.

2. Przepisów ust. 1 pkt 2—4 i 6 nie stosuje się do przedsiębiorstw i spółdzielni.

§ 54. 1. W razie powstania szkody, właściciel jest obowiązany:

- 1) w miarę możliwości zapobiec powiększaniu się szkody,
- 2) zawiadomić PZU najpóźniej w terminie 4 dni o powstałej szkodzie lub otrzymaniu o niej wiadomości,
- 3) ułatwić PZU prowadzenie czynności niezbędnych do ustalenia przyczyny i rozmiarów szkody,
- 4) dostarczyć posiadane dowody oraz udzielić potrzebnych wyjaśnień.

2. Zawiadomienie o szkodzie może być dokonane przez poszkodowanych indywidualnie lub zbiorowo. W zawiadomieniu podaje się imię i nazwisko poszkodowanego, przyczynę szkody, rodzaj i obszar uszkodzonych upraw, uszkodzone elementy poszczególnych budowli, rodzaj uszkodzonych rzeczy i inne niezbędne dane.

3. W razie kradzieży pozostałości po szkodzie w budynku lub mieniu ruchomym, właściciel jest obowiązany bezzwłocznie zawiadomić o tym właściwy rejonowy urząd spraw wewnętrznych.

4. Do czasu dokonania przez PZU oględzin nie wolno bez zezwolenia PZU zmieniać stanu spowodowanego przez szkodę w budynkach, mieniu ruchomym i uprawach, chyba że zmiana leży w interesie gospodarczym lub jest niezbędna do zapobieżenia powiększeniu się szkody.

5. PZU nie może powoływać się na przepis ust. 4, jeżeli w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie nie dokonał oględzin przedmiotu szkody.

§ 55. Właściciel upraw jest obowiązany:

- 1) dokonać sprzętu upraw we właściwym czasie,
- 2) podać w zawiadomieniu o szkodzie, że w związku ze znaczną szkodą zamierza zebrać uprawy przed ich dojrzaniem albo zorać uszkodzone pole lub jego część.

§ 56. 1. Właściciel zwierząt, z zastrzeżeniem ust. 2, jest obowiązany:

- 1) przestrzegać podstawowych zasad pielęgnacji, żywienia i użytkowania zwierząt,

- 2) stosować się do przepisów w sprawie zwalczania zaraźliwych chorób zwierzęcych oraz niezwłocznie zgłaszać pojawienie się takich przypadków pracownikowi służby weterynaryjnej lub terenowemu organowi administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw rolnictwa stopnia podstawowego albo sołtysowi, a w razie wypadku lub choroby zwierzęcia — wezwać niezwłocznie pracownika służby weterynaryjnej i zastosować się do jego zaleceń,
 - 3) w razie uboju zwierzęcia — poddać mięso badaniu przez uprawnionego pracownika służby weterynaryjnej,
 - 4) w razie padnięcia zwierzęcia — niezwłocznie zawiadomić pracownika służby weterynaryjnej w celu ustalenia przyczyny padnięcia,
 - 5) niezwłocznie po powstaniu szkody dostarczyć PZU:
 - a) zgłoszenie szkody — w przypadku szkody u osób fizycznych i zespołów, poświadczone przez sołtysa lub terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw rolnictwa stopnia podstawowego,
 - b) sporządzoną na formularzu PZU opinię pracownika służby weterynaryjnej leczącego zwierzę, przeprowadzającego sekcję zwłok zwierzęcia lub przeprowadzającego poubojowe badanie mięsa,
 - c) rachunek wydany przez jednostkę gospodarki uspołecznionej lub inną jednostkę posiadającą uprawnienia do skupu zwierząt za pozostałości zakupione od poszkodowanego,
 - d) dokumenty, o których mowa w § 43 ust. 3 pkt 2 lub ust. 4,
 - e) rachunki poniesionych kosztów leczenia oraz kosztów sekcji zwierzęcia, wydane przez pracownika służby weterynaryjnej.
2. Przedsiębiorstwa i spółdzielnie w ciągu 14 dni po upływie każdego kwartału są obowiązane dostarczyć PZU komisyjny protokół powstania szkody i zgłoszenie

szkody na formularzu PZU, z załączoną specyfikacją według ilości i gatunków poszczególnych zwierząt padłych lub ubitych z konieczności oraz wartości ewidencyjnych wykazanych w bilansie, a także wagę trzody chlewnej w tuczu oraz dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 5 lit. b), c) i d).

§ 57. 1. Jeżeli właściciel będący osobą fizyczną lub zespół nie dopełnił obowiązków określonych w § 53 ust. 1 pkt 2 lit. b) albo w pkt 6 lit. a):

- 1) przy ustalaniu wysokości odszkodowania za budynki nie uwzględnia się zmiany stopnia zużycia budynku, wynikającego z dokonania kapitalnego remontu, modernizacji, przebudowy lub zmiany pokrycia dachu,
- 2) odszkodowanie za szkody w zwierzętach może być zmniejszone w takim stosunku, w jakim liczba zaewidencjonowanych zwierząt pozostaje do stanu faktycznego — nie więcej jednak niż o 50%.

2. Jeżeli właściciel umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie dopełnił obowiązków określonych w § 53 ust. 1 pkt 3 i 5, § 54 ust. 1, 3 i 4, § 55 i § 56, a niedopełnienie to miało wpływ na powstanie szkody lub jej rozmiar albo na ustalenie wysokości odszkodowania, PZU może zmniejszyć odszkodowanie o 50%, chyba że szczególne względy społeczne lub gospodarcze przemawiają za wypłatą całego odszkodowania.

Rozdział 7

Przepisy końcowe.

§ 58. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 listopada 1982 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia budynków oraz mienia w gospodarstwach rolnych (Dz. U. Nr 38, poz. 250 i z 1984 r. Nr 9, poz. 36).

§ 59. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1985 r.

Prezes Rady Ministrów: w z. Z. Messner